ЕТАПИ СТАНОВЛЕННЯ ТА СУТНІСТЬ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ В УКРАЇНІ
STAGES OF ESTABLISHMENT AND ESSENCE OF LOCAL BUDGETS OF UKRAINE

УДК 336.14
https://doi.org/10.32843/infrastruct35-62

Косарєва І.П.
к.е.н., доцент,
доцент кафедри фінансів і кредиту
Харківський торговельно-економічний інститут
Київського національного торговельно-економічного університету
Сукрушева Г.О.
к.е.н., доцент, доцент кафедри економіки та менеджменту
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна
Войнов Д.В.
студент
Харківський торговельно-економічний інститут
Київського національного торговельно-економічного університету

У роботі досліджено етапи становлення місцевих бюджетів. Виявлено, що проблеми місцевих фінансів у літературі досліджуються майже 200 років. За цей період сформовано основні положення існування системи місцевих бюджетів залежно від територіально-адміністративного устрою країни. На основі літературних джерел та законодавчих актів обґрунтовано власне поняття «місцевий бюджет». Розкрито властивості місцевого бюджету як економічної категорії. Досліджено, що місцевий бюджет розглядають як економічну категорію, як фінансовий план органів місцевого самоврядування, як ланку системи місцевих бюджетів у єдиній бюджетній системі України, як правовий акт, згідно з яким виконавчі органи влади отримують право на розпорядження певними фінансовими ресурсами для виконання покладених на них власних та делегованих повноважень. Місцевий бюджет виражає систему фінансових (грошових) відносин, пов'язаних із формуванням, розподілом та використанням фондів фінансових ресурсів місцевих органів влади, які мають об'єктивний характер та визначаються функціями місцевої влади.
Ключові слова: *бюджет, доходи, видатки, міжбюджетні відносини, фонди фінансових ресурсів.*

В работе исследованы этапы становления местных бюджетов. Выявлено, что проблемы местных финансов в литературе исследуются почти 200 лет. За этот период сформированы основные положения существования системы местных бюджетов в зависимости от территориально-административного устройства страны. На основе литературных источников и законодательных актов обосновано понятие «местный бюджет». Раскрыты свойства местного бюджета как экономической категории. Доказано, что местный бюджет рассматривают как экономическую категорию, как финансовый план органов местного самоуправления, как звено системы местных бюджетов в единой бюджетной системе Украины, как правовой акт, согласно которому исполнительные органы власти получают право на распоряжение определенными финансовыми ресурсами для выполнения возложенных на них собственных и делегированных полномочий. Местный бюджет выражает систему финансовых (денежных) отношений, связанных с формированием, распределением и использованием фондов финансовых ресурсов местных органов власти, которые имеют объективный характер и определяются функциями власти.
Ключевые слова: *бюджет, доходы, расходы, межбюджетные отношения, фонды финансовых ресурсов.*

The stages of formation of local budgets are investigated. It has been found that the problems of local finance in literature have been studied for almost 200 years. During this period the basic provisions of the existence of the system of local budgets, depending on the territorial and administrative structure of the country, were formed. On the basis of literary sources and legislation, its own concept of "local budget" is substantiated. The properties of the local budget as an economic category are revealed. It has been researched that the local budget is considered as an economic category, as a financial plan of local self-government bodies, as a link of the local budget system in the unified budgetary system of Ukraine, as a legal act according to which the executive authorities are entitled to dispose of certain financial resources to fulfill the assigned ones own and delegated powers. Local budgets occupy one of the central positions in each country's economic system, with a large portion of the state's financial resources concentrated. Local budgets are also the most numerous link in the country's budget system. They most clearly reflect their importance in the functioning of the local economy, the maintenance of objects of socio-cultural purpose, the implementation of social protection of the population, the protection of the environment. These economic relationships emerge in two ways: in the process of generating revenues at different levels of local budgets, and in using them as trust funds of local governments. Despite the large difference between revenues and expenditures of local budgets, it is characteristic of these two directions that they - bearers of distributive relations and have the same purpose - to fully satisfy the needs of the region. In the process of apportioning the value of gross domestic product through the formation and use of local budgets, monetary relations emerge between mid-level budgets and higher budgets, communal property enterprises, social and cultural institutions, and the population of the region. That is, the peculiarity of local budgets is that they reflect some clearly limited part of the monetary relations that operate in a particular territory. The local budget expresses a system of financial (monetary) relationships related to the formation, distribution and use of local government financial resources that are objective and determined by local government functions.
Key words: *budget, revenues, expenditures, intergovernmental relations, funds of financial resources.*

Постановка проблеми. Основними питаннями, які постають на сучасному етапі розвитку місцевого самоврядування, є забезпечення органів місцевої влади необхідними фінансовими ресурсами для більш ефективного їх функціонування та належного фінансування видаткових потреб, тому в сучасних умовах проблеми формування місцевих бюджетів та виконання покладених на органи місцевої влади власних і делегованих повноважень є необхідними для опрацювання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанням, пов'язаним із формуванням та використанням коштів місцевих бюджетів, присвячено праці вітчизняних та зарубіжних науковців: О.П. Кириленко, О.Д. Василика, І.О. Луніної, М.І. Деркача, В.І. Кравченко, В.В. Прохорової, І.Л. Сазанця, О.О. Сунцової, Н.А. Ширкевич та ін.

Постановка завдання. Метою статті є розгляд етапів становлення місцевих бюджетів в Україні та їх теоретичне обґрунтування як економічної категорії.

Виклад основного матеріалу дослідження. Місцеві бюджети – це найважливіша ланка в системі фінансових планів, які використовуються для регулювання соціально-економічних і фінансово-правових завдань певної території. Досліджуючи проблеми місцевих бюджетів, їх необхідно розглядати в декількох аспектах. По-перше, як організаційну форму мобілізації частини фінан-

сових ресурсів у розпорядженні місцевих органів самоврядування; по-друге, як систему фінансових відносин, що складаються між місцевими та державним бюджетами, а також усередині місцевих бюджетів; по-третє, це правовий акт, згідно з яким виконавчі органи влади отримують легітимне право на розпорядження певними фондами грошових ресурсів; по-четверте, це кошторис доходів і видатків відповідного місцевого органу чи самоврядування; по-п'яте, це економічна категорія, тому що бюджет є атрибутом будь-якої самостійної територіальної одиниці, наділеної відповідним правовим статусом.

Перший етап бюджетної історії України стосується Київської Русі (IX–XII ст.), де головним джерелом поповнення державної казни була данина з підкорених народів, яку вони платили здебільшого хутром. Однак починаючи з XI ст. все значущу роль починають відігравати внутрішні джерела: частку доходів київська казна отримувала від князівств, які входили до складу Київської держави.

Наступний історичний період становлення бюджетної системи (XIV–XVI ст.) характеризувався розрухою, культурним і духовним занепадом, порушенням політико-династичних зв'язків з іншими регіонами, що пояснюється наслідками монголо-татарської навали.

Подальший розвиток місцевих бюджетів характеризувався формуванням бюджетних відносин на території сучасної України, становленням українського козацтва (XV–XVIII ст.). Економіка Січі складалася з двох секторів: січового та індивідуального. Значну частину доходів Січ отримувала від зовнішніх надходжень, а саме військової здобичі, царської платні. Однак військова здобич не була основним джерелом надходжень, основну їхню частину приносила торгівля – від продажу товарів за межами Січі, сплата податків від продажу товарів на території Січі (податки стягувалися через ціни на товари), мито за транзит товарів.

Черговий етап (XVIII–XIX ст.) характеризується перебуванням України під владою Російської імперії та Австро-Угорщини, це зумовило той факт, що економіка українських земель хоча й набувала певного розвитку, але здебільшого слугувала інтересам інших держав. Цей період характеризується зародженням і розвитком наукового обґрунтування необхідності існування місцевих фінансів та місцевих бюджетів.

Важливим кроком до формування бюджетної системи в Росії стала робота М. Сперанського «План фінансів» (1810 р.), де йшлося про необхідність оптимального співвідношення видатків і доходів: кожному видатку мало відповідати відоме джерело надходжень, тобто він наголошував на необхідності прийняття щорічного бюджету у вигляді закону, а не розпису державних доходів і видатків.

У 1862 р. відбулася бюджетна реформа, у ході якої була запроваджена єдина система бюджетного обігу та звітності та проголошено принцип гласності бюджету.

Складність наступного періоду (1905–1922 рр.) зумовлена частою зміною політичної ситуації і Громадянською війною. У цей період бюджетних процесів практично не було, але були спроби забезпечити системність державних надходжень і видатків. Перший крок до самостійності бюджетних відносин зробила Центральна Рада, відокремившись від фінансової системи Росії і намагаючись забезпечити власний грошовий обіг. Але практичних дій для реалізації цього положення Центральна Рада не здійснила, таким чином, Україна продовжувала залежати від поставок російських грошових знаків.

У період із 1930 по 1959 р. бюджетна система характеризувалася суворою централізацією; така риса була притаманна й місцевим бюджетам. Проведена в 1930 р. податкова реформа докорінно змінила розмежування доходів між окремими ланками бюджетної системи, внаслідок чого відбулася переорієнтація механізму бюджетного регулювання від прямих вилучень коштів місцевих бюджетів і дотацій до широкого застосування системи відсоткових відрахувань від регуляційних доходів. Прийняття у 1938 р. рішення про включення місцевих бюджетів, а також бюджетів державного соціального страхування в єдиний державний бюджет стало логічним завершенням процесу централізації.

У період із 1960 по 1990 р. відбувалося певне послаблення централізованих методів управління країною, поступове зміцнення демократичних засад. У 1959–1960 рр. на союзному й республіканському рівнях були ухвалені закони про бюджетні права. Місцеві бюджети функціонували у складі державного бюджету; основною їхньою метою було забезпечення необхідними грошовими коштами заходів господарського і культурного будівництва, здійснюваного місцевими органами державної влади та органами державного управління.

За роки незалежності Україна пройшла важкий шлях перебудови бюджетної системи, зокрема системи місцевих бюджетів. Формування бюджетів органів місцевого самоврядування регулюється Бюджетним і Податковим кодексами, законами України «Про місцеве самоврядування», «Про Державний бюджет» на відповідний рік. Основні етапи розвитку місцевих бюджетів України подано в табл. 1.

Таким чином, можна сказати про постійне вдосконалення бюджетної системи України шляхом формування дієвої законодавчої бази. Сучасний соціально-економічний розвиток регіонів України характеризується зрушеннями у структурних

Таблиця 1

Етапи розвитку місцевих бюджетів

Роки	Соціально-економічні передумови	Характеристики явищ
1	2	3
1864–1917	Організаційне оформлення перших органів місцевого самоврядування – земств, окреслення кола їхніх повноважень	Визначення напрямів витрачання коштів земських бюджетів, доходи їх джерел, формування та вдосконалення місцевого оподаткування
1918–1930	Відновлення інституту місцевих фінансів і місцевих бюджетів	Законодавче оформлення місцевих бюджетів, засад їх функціонування, впорядкування місцевого оподаткування, процедур бюджетного процесу, механізму надання субсидій, удосконалення структури доходів і видатків, забезпечення бездефіцитності місцевих бюджетів, визначення засад бюджетного регулювання
1930–1959	Зміцнення адміністративно-командних методів управління, централізація бюджетної системи, справлянні місцевих податків і зборів тощо	Зростання обсягів місцевих бюджетів, збільшення їх залежності від державного бюджету, включення місцевих бюджетів до державного бюджету, скорочення переліку місцевих податків і зборів
1960–1990	Послаблення централізованого управління, зміцнення демократичних засад, економічна реформа, розширення прав місцевих рад, удосконалення їхньої взаємодії з підприємствами, що діяли на їхній території	Вдосконалення бюджетного права, зміни в структурі доходів місцевих бюджетів, піднесення ролі платежів із прибутку, зміни в бюджетному процесі, бюджетних взаємовідносинах, використання госпрозрахунку та нормативних методів у бюджетному плануванні
1990 – сучасний період	Здобуття Україною незалежності, відновлення місцевого самоврядування, зміцнення позицій місцевих рад	Законодавча регламентація бюджетних відносин, системи оподаткування, бюджетного регулювання, спроба формування зацікавленості місцевої влади у збільшенні доходів державного і місцевих бюджетів. Ухвалення Бюджетного кодексу та Податкового кодексу

Джерело: сформовано на основі [1, с. 37]

реформах бюджетної системи, спрямованими на підвищення ролі місцевого самоврядування. Для реального забезпечення принципів самостійності необхідно, щоб кожна ланка бюджетної системи мала чітку, визначену законом доходну базу, а взаємовідносини між державним і регіональним бюджетами будувалися з урахуванням специфіки і перспектив соціально-економічного розвитку регіонів.

Місцеві бюджети займають одне із центральних місць в економічній системі кожної держави, у них зосереджується значна частина державних фінансових ресурсів. Місцеві бюджети є також найбільш чисельною ланкою бюджетної системи країни. Вони найбільш яскраво віддзеркалюють їх значення у функціонуванні місцевого господарства, утриманні об'єктів соціально-культурного призначення, здійсненні соціального захисту населення, охороні навколишнього природного середовища. Ці економічні відносини виникають у двох площинах: у процесі формуван¬ня доходів різних рівнів місцевих бюджетів і під час їх використання як цільових фондів грошових коштів місцевих органів самоврядування. Незважаючи на велику різницю між доходами і видатками місцевих бюджетів, характерним для цих двох напрямів є те, що вони – носії розподільних відносин і мають однакове призначення – найповніше задовольняти потреби регіону. У процесі розподілу вартості валового внутрішнього продукту шляхом формування та використання місцевих бюджетів грошові відносини виникають між бюджетами середньої ланки та вищими бюджетами, підприємствами комунальної форми власності, закладами соціально-культурної сфери та населенням регіону. Тобто особливістю місцевих бюджетів є те, що вони відображають певну чіт¬ко обмежену частину грошових відносин, які функціонують на окремій території. У табл. 2. представлено морфологічний аналіз поняття «місцеві бюджети».

Таким чином, можна визначити, що в економічному і соціальному розвитку регіону вагома роль відводиться місцевим бюджетам, адже вони є джерелом фінансування закладів освіти, культури, охорони здоров’я населення, засобів масової інформації, житлово-комунального господарства, різноманітних молодіжних програм, витрат на впорядкування населених пунктів. Саме з місцевих бюджетів здійснюються видатки на соціальний захист та соціальне забезпечення населення, утримання притулків та дитячих закладів-інтернатів, допомоги сім’ям із дітьми, іншим малозабезпеченим і незахищеним верствам населення.

Місцевий бюджет як економічна категорія має певні, властиві лише йому особливості, які наведено на рис. 1.

На цій основі місцевий бюджет слід розглядати, перш за все, як економічну категорію, яка виражає систему фінансових (грошових) відносин, пов’язаних із формуванням, розподілом та використанням фондів фінансових ресурсів місцевих органів влади, які мають об’єктивний

Таблиця 2

Морфологічний аналіз поняття «місцеві бюджети»

№ з/п	Автор, джерело	Визначення поняття «місцеві бюджети»	Ключові слова
1	2	3	4
1	Бюджетний кодекс України [2]	«…бюджети Автономної Республіки Крим, обласні, районні бюджети та бюджети місцевого самоврядування»	бюджети місцевого самоврядування
2	О.Д. Василик [3]	«…це збалансовані розрахунки доходів і витрат, які мобілізуються і витрачаються на відповідній території»	збалансовані розрахунки доходів і витрат
3	О.Д. Василик [3]	«…фонди фінансових ресурсів, призначені для реалізації завдань і функцій, що покладаються на органи місцевого самоврядування»	фонди фінансових ресурсів
4	І.О. Луніна [4, с. 47]	«…зумовлена адміністративно-територіальним поділом і бюджетним устроєм частина економічних відносин у суспільстві, пов'язаних із формуванням, розподілом і використанням фондів грошових коштів, призначених для задоволення суспільних потреб»	частина економічних відносин у суспільстві
4	М.І. Деркач [5]	«…економічна категорія, яка виражає сферу економічних відносин суспільства, пов'язаних із формуванням, розподілом і використанням централізованих грошових коштів, що знаходяться у розпорядженні місцевих органів влади і призначені для соціально-економічного розвитку певних регіонів країни»	економічна категорія, яка виражає сферу економічних відносин суспільства
5	В.І. Кравченко [6]	«…це правовий акт, згідно з яким виконавчі органи влади отримують легітимне право на розпорядження певними фондами грошових ресурсів»	правовий акт
6	В.І. Кравченко [6]	«…це план (кошторис) видатків і доходів відповідного місцевого органу влади чи самоврядування»	план (кошторис) видатків і доходів
7	В.В. Прохорова [7, с. 19]	«…є основним каналом доведення до населення кінцевих результатів суспільного виробництва, що спрямовуються на суспільне споживання. Через місцеві бюджети суспільні фонди споживання розподіляються в територіальному і соціальному розрізах. Разом з іншими ланками бюджетної системи місцеві бюджети є одним із головних інструментів реалізації на практиці програми економічного й соціального розвитку як регіонів, так і країни у цілому»	головний інструмент реалізації на практиці програми економічного і соціального розвитку регіонів
8	І.Л. Сазонець [8, с. 116]	«…фонди фінансових ресурсів, які призначені для реалізації завдань і функцій, що покладаються на органи самоврядування. Як складник бюджетної системи держави й основа фінансової бази діяльності органів самоврядування місцеві бюджети забезпечують необхідними грошовими засобами фінансування заходів економічного і соціального розвитку, що здійснюються органами влади та управління на відповідній території»	фонди фінансових ресурсів
9	О.О. Сунцова [9]	«…сукупність економічних (грошових) відносин, що виникають у зв'язку з утворенням та використанням фондів грошових засобів місцевих органів влади в процесі перерозподілу національного доходу з метою забезпечення розширеного відтворення та задоволення соціальних проблем суспільства»	сукупність економічних (грошових) відносин
10	Н.А. Ширкевич [10]	«…це частина основного річного фінансового плану країни – державного бюджету, крім того, місцеві бюджети утворюють централізований фонд грошових коштів місцевих рад, яким вони розпоряджуються з метою здійснення заходів, які щорічно передбачаються планом соціально-економічного розвитку»	частина основного річного фінансового плану країни
Таким чином, місцеві бюджети – це економічна категорія, яка виражає сферу економічних відносин суспільства, фонди фінансових ресурсів, бюджети місцевого самоврядування			

характер та визначаються функціями місцевої влади. При цьому ця система фінансових відносин включає відносини: між місцевими бюджетами та державним бюджетом; між органами місцевого самоврядування різних рівнів із перерозподілу фінансових ресурсів; між місцевими бюджетами та господарськими структурами, які функціонують на даній території; між місцевою владою та населенням даної території, що складаються під час мобілізації та витрачання коштів місцевих бюджетів.

Висновки з проведеного дослідження. Проблеми місцевих фінансів у літературі досліджуються майже 200 років. За цей період сформовано основні положення існування системи місцевих бюджетів залежно від територіально-адміністративного устрою певної країни.

Особливої уваги потребують дослідження саме місцевих бюджетів як головного чинника економічного розвитку територій. Місцеві бюджети є невід'ємною частиною місцевих фінансів, які не включаються до складу державних фінансів, хоча

Рис. 1. Властивості місцевого бюджету як економічної категорії

й тісно з ними пов'язані. Фінанси місцевих органів влади підпорядковані державним фінансам, тому що держава визначає обсяг функцій місцевого самоврядування та правове поле їх дії.

Місцевий бюджет розглядають як економічну категорію, як фінансовий план органів місцевого самоврядування, як ланку системи місцевих бюджетів у єдиній бюджетній системі України, як правовий акт, згідно з яким виконавчі органи влади отримують право на розпорядження певними фінансовими ресурсами для виконання покладених на них власних та делегованих повноважень.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Муніципальні фінанси : навчальний посібник / О.П. Кириленко та ін. ; за ред. О.П. Кириленко. Тернопіль : Астон, 2015. 360 с.
2. Бюджетний кодекс України : Закон від 11.01.2019 №2456-VI, зі змінами та доповненнями. URL: http://www/zakon.rada.gov.ua/go/2456-17 (дата звернення: 08.09.2019).
3. Василик О.Д. Бюджетна система України. Київ : Центр навчальної літератури, 2004. 544 с.
4. Луніна І.О. Державні фінанси та реформування міжбюджетних відносин : монографія. Київ : Наукова думка, 2006. 432 с.
5. Деркач М.І. Бюджет і бюджетний процес в Україні : навчальний посібник. Дніпропетровськ : Пороги, 2005. 127 с.
6. Кравченко В.І. Місцеві фінанси України. Київ : Знання КОО, 1999. 487 с.
7. Прохорова В.В. Місцеві фінанси : конспект лекцій. Харків : ХНЕУ, 2009. 91 с.
8. Сазонец І.Л. Управління місцевими фінансами : навчальний посібник. Київ : Центр навчальної літератури, 2006. 264 с.
9. Сунцова О.О. Місцеві фінанси : навчальний посібник. Київ : Центр навчальної літератури, 2005. 560 с.
10. Ширкевич Н.А. Местные бюджеты. Москва : Финансы и статистика, 1991. 586 с.

REFERENCES:

1. Kyrylenko O. P. (2015) Munitsypalni finansy: navchalnyi posibnyk [Municipal finance: a textbook]. Ternopil: Aston.
2. Biudzhetnyi kodeks Ukrainy : Zakon vid 11.01.2019. № 2456-VI zi zminamy ya dopovnenniamy. [Budget Code of Ukraine : Law of 01/11/2019. No. 2446-VI with amendments ia additions]. Available at: http://www/zakon.rada.gov.ua/go/2456-17 (accessed 08 September 2019).
3. Vasylyk O. D. (2004) Biudzhetna systema Ukrainy [Budget system of Ukraine]. Kyiv: Tsentr navchalnoi literatury.
4. Lunina I. O. (2006) Derzhavni finansy ta reformuvannia mizhbiudzhetnykh vidnosyn: monohrafiia [Public Finances and Intergovernmental Budget Reform: A Monograph]. Kyiv: Naukova dumka.
5. Derkach M. I. (2005) Biudzhet i biudzhetnyi protses v Ukraini: navch. posib. [Budget and budget process in Ukraine: a textbook]. Dnipropetrovsk: Porohy.
6. Kravchenko V. I. (1999) Mistsevi finansy Ukrainy [Local Finance of Ukraine]. Kyiv: T-vo «Znannia», KOO.
7. Prokhorova V. V. (2009) Mistsevi finansy: Konspekt lektsii [Local Finance: Lecture Notes]. Kharkiv: KhNEU.
8. Sazonets I. L. (2006) Upravlinnia mistsevymy finansamy: navch. posibnyk [Local Finance Management: A Tutorial]. Kyiv: Tsentr navchalnoi literatury.
9. Suntsova O. O. (2005) Mistsevi finansy: Navchalnyi posibnyk [Local Finance: a textbook]. Kyiv: Tsentr navchalnoi literatury.
10. Shirkevich N. A. (1991) Mestnyie byudzhetyi [Local budgets]. Moskva: Finansyi i statistika.

Kosarieva Iryna
Candidate of Economic Sciences, Associate Professor,
Senior Lecturer at Department of Finance and Credit
Kharkiv Trade and Economic Institute
Kyiv National University of Trade and Economics
Sukrusheva Hanna
Candidate of Economic Sciences, Associate Professor,
Senior Lecturer at Department of Economics and Management
V. N. Karazin Kharkiv National University
Voinov Denys
Student
Kharkiv Trade and Economic Institute
Kyiv National University of Trade and Economics

STAGES OF ESTABLISHMENT AND ESSENCE OF LOCAL BUDGETS OF UKRAINE

The purpose of the article. The purpose of this work is to review the stages of local budget formation in Ukraine and their theoretical justification as an economic category.

Methodology. In this work, a theoretical analysis of the essence of local budgets is made on the basis of comparison of categorical apparatus, generalization and generalization with the help of modern literary sources.

Results. Local budgets are the most important element in the system of financial plans used to regulate the socio-economic and financial-legal objectives of a particular territory. While exploring the problems of local budgets, they need to be considered in several aspects. First, as an organizational form of mobilization of part of financial resources at the disposal of local self-government bodies; second, as a system of financial relations between local and state budgets, as well as in the midst of local budgets; thirdly, it is a legal act whereby executive authorities are entitled to dispose of certain funds of funds; fourth, it is the estimate of the revenues and expenditures of the relevant local authority or self-government; Fifthly, it is an economic category because the budget is an attribute of any autonomous territorial unit with the appropriate legal status.

On this basis, the local budget should be considered, above all, as an economic category, which expresses the system of financial (monetary) relations associated with the formation, distribution and use of financial resources of local authorities, which are objective in nature, and are determined by local government functions. At the same time, this system of financial relations includes relations: between local budgets and the state budget; between local governments of different levels of redistribution of financial resources; between local budgets and business entities operating in the territory; between the local government and the population of the territory, which consists in the mobilization and spending of local budgets.

Summarizing the above, we can draw the following conclusions. Local finance issues have been studied in literature for almost 200 years. During this period, the basic provisions of the existence of the system of local budgets, depending on the territorial and administrative structure of a certain country.

Practical implications. Local budgets, as a major factor in the economic development of the territories, need particular attention. Local budgets are an integral part of local finances, although they are not closely linked to public finances. Local government finances are subordinated to public finances because the state determines the scope of functions of local self-government and the legal field of their activity.

Value/originality. That is, the peculiarity of local budgets is that they reflect some clearly limited part of the monetary relations that operate in a particular territory. The local budget expresses a system of financial (monetary) relationships related to the formation, distribution and use of local government financial resources that are objective and determined by local government functions.